

**Eidsberg
Sparebank**

Siden 1848

**Offentliggjøring av sentral risikoinformasjon for 2013
Basel II - Pilar 3**

Mysen, 11.06.2014

Innholdsfortegnelse

1.	INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET	3
2.	RISIKOSTYRING OG KAPITALSTYRING	3
2.1	INNLEDNING	3
2.2	FORMÅL	3
2.3	RISIKOGRUPPER	3
2.4	ELEMENTER I RISIKO- OG KAPITALSTYRINGEN	4
3.	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	5
3.1	ANSVARLIG KAPITAL	5
3.2	KAPITALKRAV	5
4.	INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE UNDER PILAR I	6
4.1	KREDITTRISIKO - STANDARDMETODEN	6
4.2	OPERASJONELL RISIKO	8
5.	ØKONOMISK KAPITAL (PILAR II)	9
5.1	ØKONOMISK KAPITAL	9
5.2	KREDITTRISIKO	9
5.3	KONSENTRASJONSRISIKO	9
5.4	MARKEDSRISIKO	10
5.5	LIKVIDITETSRISIKO	10
5.6	OMDØMMERISIKO	11
5.7	FORRETNINGSRISIKO	11
5.8	STRATEGISK RISIKO	11
6.	VURDERING AV KAPITALBEHOVET	11

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET.

Formålet med dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3)

Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2013 med mindre annet fremgår. Det vises til annen litteratur for en nærmere beskrivelse av kapitaldekningsreglene.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko under pilar I.

2. RISIKOSTYRING OG KAPITALSTYRING

2.1 Innledning

Styret i Eidsberg Sparebank har vedtatt prinsipper for risiko- og kapitalstyring i Eidsberg Sparebank. Prinsippene danner et mål bilde for risikostyringen i banken.

2.2 Formål

Formålet med systemer, rutiner og dokumentasjonen rundt bankens risikoprofil og kapitalstyring er å skape sikkerhet for at banken har tilstrekkelig kapital til å dekke den risiko som er forbundet med virksomheten. Dette er med på å sikre at banken har en kontinuerlig prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til den risikoprofil banken til enhver tid har. Det understrekes at dette er en prosess som inkluderer hele bankens virksomhet og at det er bankens styre som setter premissene for dette arbeidet.

Hensikten er også å legge til rette for at dette skal bidra til at banken skal kunne videreutvikle og forbedre sin risikostyring. Dette gjøres gjennom de løpende prosesser som skjer i banken i denne forbindelse i tillegg til periodiske revisjoner.

2.3 Risikogrupper

Banken anser at de mest betydningsfulle risikoer er knyttet til kreditthåndtering og likviditet;

Kredittrisiko

Kredittrisiko er den mest betydningsfulle risikoen og søkes redusert ved en rekke tiltak både på overordnet strategisk nivå og på mer operativt nivå. De viktigste enkeltelementene når det gjelder disse tiltakene er knyttet til følgende forhold:

- Fordelingen mellom lån til PM (min. 60 %) og lån til BM (maks. 40 %) - jfr. strategiplan.
- Risikopolicy vedtatt av styret.
- Kredittpolicy vedtatt av styret.
- Etiske retningslinjer vedtatt av styret.
- Kreditthåndboken med bevilgningsfullmakter og detaljerte behandlingsregler for utlån, kreditter og garantier.
- Organisering og ansvarsdeling.
- Etterkontroll av dokumenter ved diskontering.
- Kontroll og oppfølging av kvaliteten i lånesaksbehandlingen.

Likviditetsrisiko

Med likviditetsstrategi menes den strategien banken skal følge for å sikre at likviditetsrisikoen til enhver tid er under kontroll. For å redusere risikoen i forbindelse med likviditet vil banken sørge for å ha fokus på soliditet, lønnsomhet og risiko.

Banken vil fokusere på å ha god "rating" som sikrer reduserte fundingkostnader og redusert finansiering og refinansieringsrisiko. Banken vil sørge for å opprettholde kontakten med flere finansinstitusjoner slik at man har flere muligheter når finansierings- og fundingbehov oppstår.

Banken vil sørge for å ha tilstrekkelig trekkrettigheter/linjer til finansinstitusjoner slik at man har muligheter for kortsiktig funding, hvis det skulle oppstå situasjoner der man på kort varsel får et behov for kapital.

Ytterligere tiltak for å redusere likviditetsrisiko i banken er knyttet til følgende forhold:

- Styrets føringer i henhold til strategiplan.
- Risikopolicy vedtatt av styret.
- Likviditetspolicy vedtatt av styret.
- Organisering og ansvarsforhold.
- Overvåkning og rapportering

2.4 Elementer i risiko- og kapitalstyringen

Bankens risikostyringsprosess involverer bankens administrasjon og styre og skjer løpende gjennom året. Styret gir grunnleggende føringer gjennom arbeidet med flere viktige dokumenter:

- Egenevaluering av overordnet styring og kontroll
- Policy for styring og kontroll
- Risikopolicy
- Kredittpolicy
- Likviditetspolicy
- Markedspolicy
- Compliancepolicy
- Strategiplan
- ICAAP

I tillegg er styret engasjert i gjennomgang og oppfølging av de mer operative risikostyringsystemer knyttet til bankens

- Internkontroll
- Kreditthåndbok

Det er styrets vurdering at kvaliteten på bankens risikostyringsprosess er god og dekker alle relevante risikoområder.

3. ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

3.1 Ansvarlig kapital

Bankens ansvarlige kapital består av kun kjernekapital. Alle tall oppgis i hele tusen kroner.

Ansvarlig kapital	2013
Sparebankens fond	409.119
Gavefond	1.000
Fradrag for overfinansierte pensjonsforpliktelser	-2.782
Fradrag for utsatt skattefordel	-1.821
Fradrag for andel ansvarlig kapital i annet foretak	-740
Sum ansvarlig kapital	404.776

3.2 Kapitalkrav

Kapitalkrav

Minimumskravet til ansvarlig kapital

Engasjementskategorier	2013
Lokale og regionale myndigheter	42
Institusjoner	4.718
Foretak	15.600
Massemarkedsengasjementer	0
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	93.325
Forfalte engasjementer	88
Obligasjoner med fortrinnsrett	1.168
Andeler i verdipapirfond	2.003
Øvrige engasjementer	23.376
Sum kapitalkrav for alle engasjementer	140.320
Kapitalkrav for operasjonell risiko	11.419
Totalt kapitalkrav	151.739
Fradrag for nedskrivninger	-1.033
Fradrag for ansvarlig kapital i andre foretak	-59
SUM kapitalkrav	150.647

4. INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE UNDER PILAR I

4.1 Kredittrisiko- Standardmetoden

Definisjon.

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Styring og kontroll.

Kredittrisiko styres gjennom bankens Kredittpolicy, Kreditthåndbok og bevilgningsfullmakter for utlånsvirksomheten.

Banken sin kredittpolicy er vedtatt i bankens styre og setter fokus på Organisering og kompetanse, Geografisk virkeområde, Etiske retningslinjer og Risikoprofil.

Organisering og kompetanse

Bankens policy, kompetanse, rutiner og kontroller på området skal være slik at det sikrer en sunn og langsiktig utvikling og god avkastning uten at banken utsettes for risiko som truer dens eksistens verken på kort eller lang sikt.

Organiseringen innenfor kredittområdet skal være slik at den både ivaretar kundenes krav til service og personlig kontakt og bankens krav til spesialisering, kvalitet og kompetanseutvikling. Som en naturlig del av dette, skal kredittområdet deles i 2 enheter med hovedvekt på henholdsvis personmarkedet og næringsvirksomhet.

Innenfor utøvelsen av kredittgivingen er egen kompetanse, egenkapital, betalingsevne, betalingsvilje, risiko og verdi av deponerte sikkerheter grunnleggende faktorer.

Geografisk virkeområde

Kreditt til personkunder innvilges innenfor et markedsområde som består av primærmarkedet Eidsberg kommune og Sarpsborg kommune, samt til sekundærmarkedet som er øvrige deler av Østfold pluss Oslo og Follo regionen. Henvendelser fra personkunder utenfor bankens primære og sekundære marked kan også vurderes og få innvilget kreditt.

Kreditt skal ytes normalt til næringskunder innenfor bankens primærmarked. Dette kan avvikes for kunder som banken har en etablert relasjon til. (for eksempel kunder som flytter ut fra primærområdet).

Etiske retningslinjer

Alle lover og forskrifter som regulerer området skal overholdes, og kredittgivingen skal være i tråd med gjeldende policy, rutiner, fullmakter m.v. Videre påligger det alle ansatte å medvirke til at banken ikke yter kreditt til formål som kan være i strid med lover, forskrifter eller generelt aksepterte normer og standarder.

Som eksempel nevnes det at vi ikke innvilger:

- kreditt hvor betjening er avhengig av svart inntekt
- kreditt til engasjement med formål å unndra skatter og avgifter
- lån til ukjente formål (unntatt rene konsumlån)
- lån i strid med aktsomhet mot hvitvasking
- lån til tvilsomme transaksjoner

Habilitet er en viktig rettesnor, og man skal som saksbehandler ikke innvilge lån til virksomheter eller personer som kan regnes som nærstående eller del av privat omgangskrets. Jfr. Bestemmelser i Kreditthåndboken samt retningslinjer bankens etiske regler.

Risikoprofil

Eidsberg Sparebank skal yte både kortsiktige og langsiktige kreditter til personkunder, offentlige virksomheter og næringslivet. Kreditter skal i all hovedsak innvilges med lav eller middels risiko.

Kredittbehandling.

Generelt.

Som hovedregel skal det stilles krav om egenkapital. Dersom dette kravet avvikes, skal det i utgangspunktet søkes kompensert av ekstra sikkerheter.

Lån skal ikke gis hvis betalingsevnen åpenbart ikke er tilstede selv om bankens sikkerhet er god.

Personmarked

Kravet til egenkapital kan avvikes ved blancolån/kontokreditter. Slike kreditter gis kun til kunder som har dokumentert betalingsevne, som har fast inntekt og som over tid har vist at de er sikre betalere. Jfr. bestemmelser i Kreditthåndboken.

Ved kredittbehandling av personkunder er vesentlige elementer kundens betalingsevne, kundens betalingsvilje, bankens egenerfaring med kunde samt bankens sikkerhet. Det skal alltid være en totalvurdering av alle elementer som skal ligge bak en kredittbeslutning.

Alle kunder med tilhørende kreditter skal risikoklassifiseres ved behandling av lånesøknad. i henhold til regler beskrevet i Kreditthåndboken.

Næringsmarkedet.

Ved kredittbehandling av næringskunder er vesentlige elementer kundens betalingsevne, kundens betalingsvilje, bankens egenerfaring med kunde samt bankens sikkerhet. Det skal alltid være en totalvurdering av alle elementer som skal ligge bak en kredittbeslutning Jfr. Bestemmelsene i Kreditthåndboken.

Lån og kreditter til næringskunder medregnet landbruk/skogbruk og offentlig sektor skal ikke utgjøre mer enn 40% av samlede lån og kreditter i Eidsberg Sparebank. Skal rapporteres kvartalsvis til styret.

Totale utlån til hver av nærings-grupperingene som Industri/bergverk, Bygg/anleggsvirksomhet, Varehandel/hotell/restaurant, Transport/kommunikasjon samt Tjenesteyting skal over tid ikke overstige 10% av bankens totale utlånsmasse. Bankens totale utlån til hver av nærings-grupperingene Landbruk / Skogbruk og Eiendomsdrift skal ikke overstige 15% av bankens totale utlånsmasse. Eksposeringen i de enkelte bransjer skal minst en gang i året fremlegges for bankens styre.

Maksimum engasjement for en enkeltkunde skal ikke overstige 25 % av bankens ansvarlige kapital (lovpålagt krav). Bankens egen maksimale grense for et totalt engasjement med en kunde eller gruppe av kunder (Konsern eller kunder med nært avhengighetsforhold som eiendomsselskap/driftsselskap på konsolidert basis) skal være 20 % av bankens ansvarlige kapital. I Eidsberg Sparebank defineres et næringslivsengasjement som stort når det overstiger 10% av bankens ansvarlige kapital.

Kredittrisiko – porteføljeinformasjon.

Tabellene nedenfor viser bankens totale låneengasjement mot kunder og til kredittinstitusjoner fordelt på kundegrupper og geografi. Tabellen viser Utlån, garantier og ubenyttet bevilgning til kunder og kredittinstitusjoner. Tabellene viser også samlede engasjementsbeløp med verdifall og nedskrivninger. Alle beløp er i hele 1.000 kr.

Utlån og garantier fordelt på geografiske områder (basert på kundens adresse)
Majoriteten av Eidsberg Sparebanks sine låne- og kredittengasjement befinner seg i Østfold.

Fordeling brutto utlån/kreditter og garantier Østfold - Eidsberg

	Brutto utlån/kreditter	Garantier
Østfold	2.584.787	46.135
- Herav i Eidsberg kommune	1.563.114	32.629
Resten av landet	51.460	120.111

Samlede engasjementsbeløp etter sektor/næring og uten hensyn til eventuell sikkerhetsstillelse.

Samlet engasjementsbeløp fordelt på sektor/næring pr. 31.12.2013								
Sektor/Næring	Brutto utlån/kreditt	Garantier	Ubenyttede kreditter	Sum engasjement	Brutto mislighold	Tapsutsatt engasjement	Individ. nedskr.	Nto. mish. og tapsuts.
Personkunder	1.834.300	1.405	42.295	1.878.000	0	0	0	0
Jord-og skogbruk	310.307	1.156	7.155	318.618	0	0	0	0
Industri og bergverk	28.326	4.887	653	33.866	0	0	0	0
Bygg og anlegg	87.671	16.386	2.021	106.078	0	0	0	0
Vareh., hot. og rest.	60.476	12.039	1.394	73.909	0	0	0	0
Transp. og kom.	31.659	5.123	730	37.512	165	0	165	0
Eiendomsdrift	212.561	891	4.901	218.353	0	0	0	0
Tjenesteyting	23.015	4.547	531	28.093	0	0	0	0
Eika Boligkreditt A/S	0	118.698	0	118.698	0	0	0	0
Andre	47.932	1.114	1.105	50.151	0	0	0	0
BANKEN TOTALT	2.636.247	166.246	60.785	2.863.278	165	0	165	0

4.2 Operasjonell risiko

Med operasjonell risiko forstår vi risiko for at mennesker, rutiner, systemer og dataløsninger ikke oppfører seg etter hensikten, noe som medfører risiko for tap. Årsaken til at slike forhold inntreffer kan være alt fra svikt i teknisk infrastruktur via hendelige uhell til svikaktig eller kriminell adferd.

Banken har ihht forskrift etablert rutiner for antihvitvasking. Dessuten benyttes systemer for avdekking og rapportering av mistenkelige transaksjoner. Det er utpekt og opplært egen antihvitvasking ansvarlig i banken.

Kombinasjonen av egne erfaringer og data fra erfaringsdatabaser tilsier at eventuell svikt i IT-løsninger sannsynligvis er den største operasjonelle risiko for en bank av vår type. Med nødvendige tilpasninger til IKT forskriften samt vedtatte katastrofeplaner, vil området være under kontinuerlig oppfølging og overvåkning.

Banken har gjennomført internkontroll i henhold til Finanstilsynets forskrift om internkontroll. Banken har etter styrets vurdering innarbeidet tilfredsstillende rutiner for internkontroll. Etter styrets vurdering er det etablert tilfredsstillende rutiner innenfor alle kritiske virksomhetsområder i banken. Bankens operasjonelle risiko vurderes samlet sett som lav.

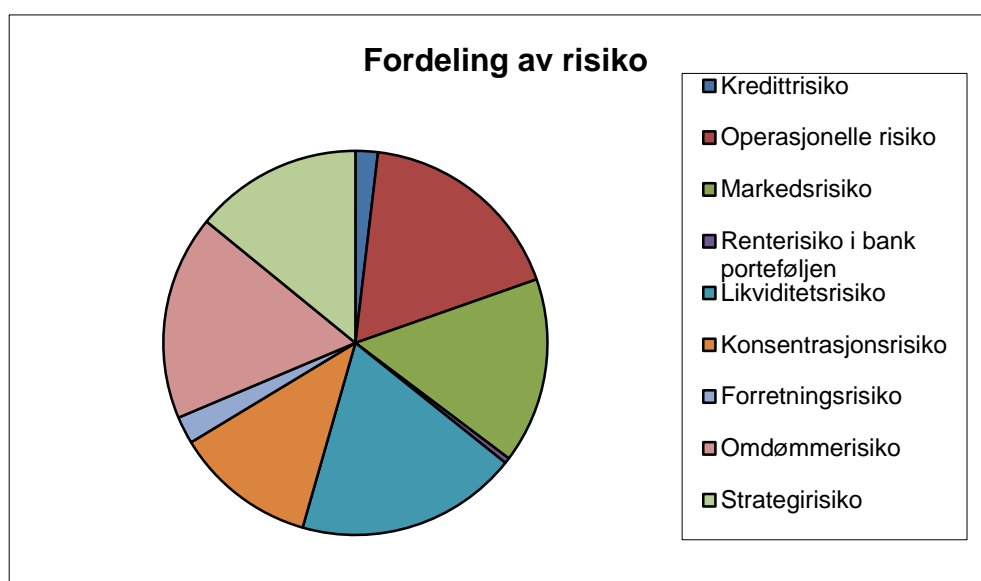

5. ØKONOMISK KAPITAL (PILAR 2)

5.1 Økonomisk kapital

Økonomisk kapital beskriver hvor mye kapital banken trenger for å dekke den faktiske risikoen banken har pådratt seg. Banken har tatt utgangspunkt i Pilar I beregningene. Det er lagt til ekstra kapital for kredittisiko i forhold til pilar I. I tillegg har vi tatt med risiko for konsentrasjon, marked, likviditet, omdømme, forretning og strategi. Disse er beskrevet under.

Når vi legger sammen minimumskravet i pilar I (8 %) og beregnet krav i pilar 2 kommer vi til 10,81 %. Kapitaldekningen pr. 31.12.13 var på 21,50 %.

5.2 Kredittisiko

Styret har gjennomgått og vurdert sin utlånsportefølje med tanke på kredittisiko utover hva standardmetoden tar høyde for:

Den gjennomsnittlige belåningsgraden er etter styrets mening relativt lav. Banken erkjenner allikevel at det i D- og E-klassifiserte kunder kan ligge risiko utover hva vi kjenner til. Av forsiktighetsgrunner avsetter banken derfor 2% av denne del av porteføljen mer i kapital enn hva minstekravet skulle tilsi.

5.3 Konsentrasjonsrisiko

Størrelsen på kreditter til enkeltkunder skal holdes innenfor de rammer som er definert av lover og forskrifter. Sparebankens samlede utlån til næringslivet i sin helhet og til ulike bransjer skal ha en god spredning.

Totale utlån til hver av nærings-grupperingene som Industri/bergverk, Bygg/anleggsvirksomhet, Varehandel/hotell/restaurant, Transport/kommunikasjon samt Tjenesteyting skal over tid ikke overstige 10% av bankens totale utlånsmasse. Bankens totale utlån til hver av nærings-grupperingene Landbruk / Skogbruk og Eiendomsdrift skal ikke overstige 15% av bankens totale utlånsmasse.

Maksimum engasjement for en enkeltkunde skal ikke overstige 25 % av bankens ansvarlige kapital (lovpålagt krav).

Bankens egen maksimale grense for et totalt engasjement med en kunde eller gruppe av kunder (Konsern eller kunder med nært avhengighetsforhold som eiendomsselskap/driftsselskap på konsolidert basis) skal være 20 % av bankens ansvarlige kapital. I Eidsberg Sparebank defineres et næringslivsengasjement som stort når det overstiger 10% av bankens ansvarlige kapital.

Normalt skal næringslivsengasjement ligge innenfor 10 %. Over tid bør vi ikke ha mer enn 5 såkalte store næringslivsengasjement og de bør samlet sett ikke utgjøre mer enn 50 % av bankens egenkapital.

Eksposeringen i de enkelte bransjer skal en gang årlig fremlegges bankens styre.

5.4 Markedsrisiko

Bankens markedsrisiko kan beskrives som risiko relatert til rente-, valuta- og kursrisiko.

Eidsberg Sparebank har en lav risikoprofil innen markedsrisiko.

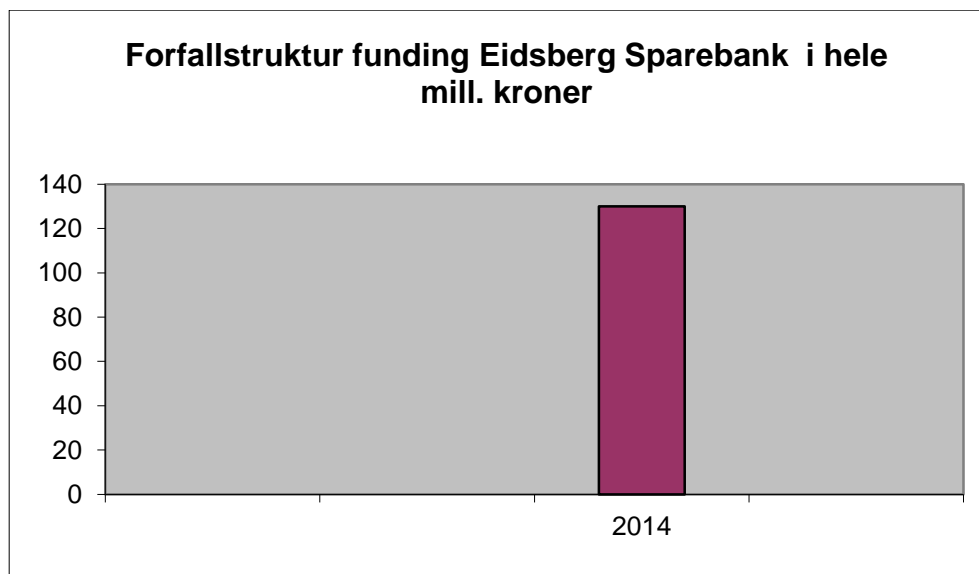
Stresstestene viser at det er aksjerisiko som har et tapspotensial for Eidsberg Sparebank. Men banken ligger med en virkelig beholdning i aksjefond som er langt under rammen fra styret. Dette har vært et nivå vi har holdt i mange år. Det er ingen planer om å gå sterkere inn i aksjemarkedet i nær framtid.

5.5 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er i hovedsak forholdet mellom langsiktige utlån og kortsiktige innlån.

Bankens strategiske ramme for likviditeten er at summen av kundeinnskudd skal utgjøre minimum 80 % av netto utlån. Ved utløpet av 2013 utgjorde kundeinnskudd ca 106 %. Banken skal være i stand til å kunne klare seg i 12 måneder uten ny ekstern funding. Banken skal ha likviditetsindikatorer over snittet av sammenlignbare banker.

Banken har løpende 2 stk obligasjonslån på til sammen NOK 100 mill. ved utløpet av 2013. Herav skal et obligasjonslån på NOK 50 mill.kr. innløses februar 2014. Det øvrige obligasjonslånet forfaller med NOK 50 mill oktober 2014

5.6 Omdømmerisiko

Omdømmerisiko er definert som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter. Vår vurdering er at en stor reduksjon i tillit og omdømme kan være kostbart, men vi mener at det er lite sannsynlig i forhold til rutiner og regelverk vi følger.

I vår beregning legger vi til grunn en priskompensasjon på våre hovedprodukter.

5.7 Forretningsrisiko

Risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeferd.

Vår beregning bygger på bortfall og omstilling av et viktig forretningsområde. Dette vil føre til inntektstap og omstillingskostnader.

5.8 Strategisk risiko

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp. Aktualiserer behovet for å se fremover og sikre seg nødvendig kapital i forbindelse med igangsatte og planlagte aktiviteter.

En nedskrivning på aksjer i Eika Gruppen er den største delen av denne beregningen. I tillegg kommer uforutsette kostnader ved store endringer i arbeidsstokken.

6. VURDERING AV KAPITALBEHOVET

Banken ønsker å ha en kapitaldekning som sikrer at banken er tilstrekkelig kapitalisert i forhold til den risiko som tas. Minimumskravet i henhold til forskriftens Pilar 1 er på 8 %. I tillegg skal banken ha tilstrekkelig kapital for å dekke den tilleggsrisiko som følger av at banken skal oppfylle kravene til Pilar 2 (ICAAP).

Styret har definert et minimumsmål for henholdsvis ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og ansvarlig kapitaldekning for de nærmeste 3 årene. Måltallene er tilpasset gradvis innføring og nye myndighetspålagte kapitalkrav til bankene. Måltallet for total ansvarlig kapitaldekning er 16% fra 2013 og økes til 18% fra 2015.

Når vi legger sammen minimumskravet i pilar I (8 %) og beregnet krav i pilar 2 kommer vi til 10,81 %. Kapitaldekningen pr. 31.12.13 er på 21,50 %. Etter vår vurdering indikerer differansen mellom 10,81 og 21,50 at Eidsberg Sparebank har en solid buffer, som gjør oss i god stand til å tåle uventede utfordringer. Også i forhold til måltallene styret har sagt, ligger kapitaldekningen godt over. Når man i tillegg tar med at hele bankens egenkapital er ren kjernekapital så viser det at Eidsberg Sparebank har en god kapitaldekning.

Kapitalbehov

Tall pr. 31/12-2013

Mill. kr.	Minstekrav Basel II	ICAAP Basel II
Kreditrisiko	140.320	140.320
Operasjonell risiko	11.419	11.419
Fradrag for nedskrivninger og ansvarlig kapital	-1.092	-1.092
Sum Pilar I		150.647
Sum Pilar II		52.926
SUM Pilar I og II		203.573
Total behov		203.573
Faktisk ansvarlig kapital (kjernekapital)	404.776	404.776